

Stoljeće novogradiškog

Tekst: IVO PETRANOVIĆ

Nogometni klub Sloga iz Nove Gradiške proslavio je prošle godine jedinstvene jubileje: 100 godina kontinuiteta nogometne igre počevši od prvog registriranog kluba na ovom području - ŠK Unitasa (1910. godine) do današnje Sloge, te 113 godina od prve odigrane utakmice u gradu, daleke 1897. godine

Prema autentičnim zapisima Frana Galića mlađeg, koji je službovao u Novoj Gradiški kao učitelj tjelovježbe od 1897. do 1899. godine, prva nogometna utakmica u Novoj Gradiški odigrana je 1897. godine. Dokaz su i novinski napisi iz tog vremena gdje se nailazi na prve pisane tragove o športskoj, pa i nogometnoj aktivnosti u organiziranom obliku. Fran Galić ml. bio je učenik poznatog Franje Bučara, koji je prvi u nas organizirao 1894. godine tečaj za učitelje gimnastike, gdje se, među ostalim, "gajio i nogomet".

U članku "Ustrojenje gimnastičko-športskog kluba u Novoj Gradiški", koji je objavljen u Športu, časopisu za sve športske struke (broj 6, stranica 46. i 47., godina 1897.), zatim u povremeniku Gimnastika, te u zapisima zagrebačkog Agramer-zeitunga (broj 207 od 11. listopada 1897.), zapisano je o tim počecima športske aktivnosti u Novoj Gradiški.

Enciklopedijsko izdanje Nogometnog saveza Hrvatske (danas HNS) u monografiji iz 1980. godine "Sto godina nogometa u Hrvatskoj 1880. -1980.", potvrđujući taj navod, na stranici 40. između ostalog donosi: „Fran Galić ml. 1897. godine osnovao je prvo gombalačko društvo sa nogometnom sekcijom u našoj zemlji u - Novoj

nogometa

Gradiški. Taj klub je već na osnivačkoj skupštini 28. ožujka 1897. godine odlučio da će gajiti od modernih športova - nogomet“.

Zagrebački Sport 1897. godine donosi: „Dana 7. ožujka 1897. godine sastao se inicijativni odbor, a 28. ožujka je održana i utemeljiteljska skupština «Gimnastičko športskog kluba», gdje je zaključeno da se gaji biciklizam i neke domaće igre, a od modernih športova engleski lawn tennis i - nogomet, a kasnije croquet, cricket i hockey. Klub će nastojati da se gaji gimnastika i eventualno mačevanje, a zimi sklizanje.“

Nedugo zatim novi zapisi: „Na Uskrsni ponedjeljak travnja 1897. godine u Novoj Gradiški je organizirana uz švirku gradske glazbe javna sportska priredba Gimnastičkog športskog kluba, koja je privukla pažnju čak dvije i pol tisuće gledatelja. Gledali su nogometnu utakmicu svojih mladih sugrađana, a isto tako i prikaz tenisa.“

Koliko je to bio velik broj gledatelja najbolje govori podatak da je odgovarao približno broju cjelokupnog stanovništva Nove Gradiške u to vrijeme. Međutim, uz nogometnu utakmicu toga dana bilo je i drugih zabavnih sadržaja, koji su vjerojatno više, nego li tada još nepoznata nogometna igra, privukli posjetitelje iz brojnih okolnih mjesta. Stoga ne čudi tako velik posjet...

Prvu klupsku upravu, prema Galićevim zapisima, sačinjavali su: predsjednik Stjepan Myohl - trgovac i posjednik, potpredsjednik Dragutin Schneider - posjednik, tajnik Fran Neferović - šumarski vježbenik, blagajnik Ivan Mallusa - učitelj, vođa Fran Galić mlađi - učitelj gimnastike, nadzornik inventara Josip Aladrović - povjerenik, te odbornici: Žiga Schmideck - trgovac, Josip Zatluka - ravnatelj Pripomoćne zadruge i Krsto Korka - privatnik.

Bio je to prvi val novogradiškog nogometa vođen od učitelja gimnastike Frana Galića mlađeg. Zahvaljujući tim argumentima Nova Gradiška ima zapaženo mjesto u povijesti hrvatskog nogometa, jer je te daleke 1897. godine odigrana prva javna utakmica jednog oformljenog kluba. Ime Frana Galića mlađeg značajno je upravo radi spome-

nutih zapisa o športskim zbivanjima u gradu. Međutim, po njegovu odlasku iz Nove Gradiške 1899. godine, zapisi i podaci o daljim aktivnostima u novogradiškom nogometu i športu nestaju. Na sreću, Galićevi zapisi o počecima športske i nogometne aktivnosti u Novoj Gradiški, zapisani su u izvornom obliku u tadašnjem zagrebačkom listu Sport.

Drugi val novogradiškog nogometa, nakon stanke od jednog desetljeća, pokrenuli su novogradiš-

ki studenti Oskar Kadrnka, Adolf Bauer, Marijan Derkos i Milan Matoković. Oni su za vrijeme studija u Zagrebu upoznali i igrali nogomet. Dolazeći kući vikendom igrali su ga na improviziranom igralištu na tada prostranim gradskim Urijama, koje su, nažalost, služile subotom i kao stočni sajam, pa su nogometaši prije svake utakmice morali očistiti teren od sajamske nečistoće.

U proljeće 1910. Matoković je predložio svojim prijateljima osnivanje nogometnog kluba po uzoru na zagrebačke, uz registraciju, kako bi time stekli mogućnost posjedovanja vlastitog igrališta na Urijama. Inicijativa je uspjela. Održan je prvi „osnivački sastanak“, i imenovana prva uprava koju su činili igrači. Klub je dobio ime Nogometni klub Unitas i registriran je pri Zagrebačkom nogometnom podsavezu (ZNP). Održana je i utemeljiteljska skupština početkom travnja 1910. godine. Većinom glasova skupštinari su izabrali Milana Matokovića za predsjednika. Umjesto dosadašnjeg prvog kapetana Matokovića, koji je postao predsjednikom kluba, za novog kapetana izabran je Kadrnka. Blagajnikom je imenovan Bauer, dok su ostali igrači bili članovi uprave. Klub je u početku ustvari bio ferijalni športski klub jer su igrači igrali samo za vrijeme školskih i studentskih praznika.

Nakon završetka I. svjetskog rata obnovljen je rad Unitasa, a Marijan Derkos obavljao je tada sve poslove - od organizacije kluba do treniranja. Za vrijeme rata, kada je većina igrača bila na bojištu, bio je i u ulozi predsjednika kluba.

Prva skupština Unitasa poslije rata održana je 15. srpnja 1919. Godine, a na njoj je izabrano novo vodstvo. Tada je Marijan Derkos i službeno izabran za predsjedni-

Novogradišćanin Šebalj - zlatni olimpijac

Malo tko u našem gradu zna danas da u Novoj Gradiški živi zlatni olimpijac (zlatni odličje). I to stari olimpijac (zlatni). Taj izumetnik veliki podvig učinio je Ivan Šebalj, dugogodišnji vater novogradiških klubova, a kasnije i trener.

Ivan Šebalj je prvi nastupio olimpijskim igrama glavnog grada, a taj njegov podvig postigao je na Olimpijskim igrama glavnog grada u Londonu 1952. godine u Hrvatskoj. Bio je vater tadašnje jugoslavenske reprezentacije i nastupio u sastavu. Isticao se izvrsnom

POVIJESNI KUTAK

izvrsnom i neobično je nastupio sa uspjeh reprezentacije. Uoči svjetske stari olimpijci su postigli sretno sa 2:0, zatim Belgiji sa 2:1, a u finalu su igrali sa Italijom 1:1. Taj u protuutakmi igra jugoslavenska reprezentacija je postigla pobjedu i sa 2:1 je savladala Italiju, je najvjerovatno olimpijski stari. Taj najvjerovatno je stari Ivan Šebalj, dugogodišnji vater sa 18. listopada 1952. godine kada

je primio stari olimpijski medalju. Nastupio je podig sa pobjedom i na Hrvatski Olimpijski glavnog grada reprezentacije 1957. godine.

Ivan Šebalj i stari vater u Novoj Gradiški, a sportski karijeru je savršeno kao najbolji trener u bivšom novogradiškom klubu TANO. I danas radi prvi sportske događaje, ostao na TV, ali i u sportima. U sportu je i rado sa svoje stari sportske podvige a kojim se ne može pohvaliti nisi jedan drugi građanin Nove Gradiške.

Dr. PETRANOVIĆ

ka, a Ivan Kućinić za blagajnika, koji je obavljao i dužnost tajnika. Na toj skupštini, klub je izmijenio ime u Športski klub Unitas, jer je pored nogometa imao i brojne druge sekcije. Uskoro je Derkos, kotarski predstojnik, premješten u Pregradu, pa je prof. Juraj Kušmišević izabran za novog predsjednika Unitasa.

Nogomet između dva svjetska rata u Novoj Gradiški snažno se razvija. Unitas igrački jača, a u gradu se osnivaju brojni klubovi jer je nogomet postao vrlo popularan. U razdoblju između dvadesetih i tridesetih godina događa se prava invazija nogometa na novogradiškom području. Samo u Novoj Gradiški u 1922. godini osnivaju se, pored postojećeg Unitasa, i tri nova nogometna kluba: Sloga, Gradanski i Hajduk, a iduće godine i Libertas, klub Gimnazije.

Godine 1924. utemeljen je HŠK Borac, koji je sve do početka 2. svjetskog rata uz Unitas, dugi niz godina vrlo jaki gradski klub. Osnivaju se klubovi i u tadašnjem novogradiškom kotaru, po selima, a osobito u većim mjestima. U Novoj Gradiški gostuju poznati klubovi: Trgovački, Gradanski, Radnički (Požega), OŠK (Okučani), TAŠK (Topola), Libertas (Novska), Balkan (Jasenovac), Sava (Bosanska Gradiška), Marsonia, Makabi, Željezničar i Viktorija (Slavonski Brod), Slavonac i Radnički (Nova Kapela), HAŠK (Zagreb), Kladno (Češka), Hajduk (Pakrac), NAŠK i Krndija (Našice), Kostajnica (Hrvatska Kostajnica), Slavija i Segesta (Sisak), Cibalia (Vinkovci) i drugi.

Od brojnih novogradiških klubova mnogi su se s vremenom zbog nedostatka novca i igračkog kadra ugasi, a jedino su dva kluba ostala stabilna: Unitas i Borac. Godine 1931. godine osnovana je (opet) Sloga, koja je te godine i registrirana u ZNP Zagreb. Međutim, Sloga djeluje od 1922. godine, što potvrđuju pisani dokumenti i odigrane utakmice.

Gradski derbi između Unitasa i Borca bili su izuzetni događaji jer su oba kluba bila igrački jaka, a postojao je dugogodišnji rivalitet i obostrana brojnost gledatelja. I Unitas i Borac bili su u tom međuratnom vremenu vrlo snažni, pa su svoju vrijednost potvrđivali odigravanjem

Monografija Ive Petranovića

Nogometni klub Sloga iz Nove Gradiške proslavio je 2010. jedinstvene jubileje: 100 godina kontinuiteta nogometne igre počevši od prvog registriranog kluba na ovom području - ŠK Unitasa (1910. godine) do današnje Sloge, te 113 godina od prve odigrane utakmice u gradu, daleke 1897. godine.

Tim povodom klub je promovirao monografiju "Stoljeće novogradiškog nogometa" autora Ive Petranovića (na slici). Promociji monografije nazočilo je oko 150 uglednika i gostiju, među kojima i glavni tajnik HNS - Zorislav Srebrić. Svi su pohvalili inicijativu kluba i autora u želji da se kronološki, dokumentirano i na jednom mjestu sačuva bogata tradicija i pisanom riječi evociraju uspomene na nogomet Nove Gradiške koji ima stoljetni kontinuitet.

prigodnih utakmica s najboljim momčadima tadašnje države.

Nažalost, Unitas je ugašen u naponu igračke i stvaralačke snage početkom Drugog svjetskog rata (1941.) kao „židovski klub“, što on uistinu nije bio. Borac je, međutim, nastavio aktivnost u novoosnovanoj Nezavisnoj državi Hrvatskoj, ali pod imenom HNK Tvrtko. Zbog ratnih (ne)prilika prekinuo je rad 1943. godine zbog odlaska svih igrača na frontove, "na ovu ili onu stranu".

Literatura:

Ustrojenje gimnastičko-športskog kluba u Novoj Gradiški, u: Sport, Zagreb, 1897. br. 6, str. 46-47.

Agramer-zeitung, Zagreb, br. 207 od 11. listopada 1897.

Sto godina nogometa u Hrvatskoj 1880 -1980, Nogometni savez Hrvatske, Zagreb, 1980., str. 40.

Ivo Petranović, Stoljeće novogradiškog nogometa, Nogometni klub Sloga, Nova Gradiška, 2011.

